

TAGASISIDE ÕPETAJATELT 2005. AASTA EESTI KEELE KUI TEISE KEELE PÕHIKOOI LÕPUEKSAMI KOHTA.

Kevadel saadeti vahetult enne põhikooli lõpueksamit vene õppekeele koolidesse küsimustik, mis oli mõeldud kõikidele eesti keele õpetajatele, kes töötavad põhikoolis ja on seotud põhikooli eesti keele kui teise keele lõpueksamiga. Täidetud ankeet tuli tagastada eksamikeskusele koosksamiprotokollidega, seega vahetult peale eksamitööde hindamist.

Küsimustik oli anonüümne (põhjusel, et õpetajad julgeksid kirja panna ka negatiivseid hinnanguid ja arvamusi), märkida paluti vaid kool ja linn/maakond, kuna on alust arvata, et probleemid võivad piirkonniti erineda.

Kokku laekus eksamikeskusesse 136 täidetud ankeeti 72-st erinevast koolist. Ootuspäraselt laekus kõige enam ankeete Ida-Virumaa koolidest, kuna tegemist on piirkonnaga, mida iseloomustab kõige suurem mitte-eestlaste kogukond; Tallinna ja Harjumaa koolidest ning mujalt Eestist.

Täidetud küsimustikke laekus eksamikeskusesse järgmiselt:

Maakond	Ankeetide arv	Protsentides (%)
Harjumaa	7	5,1
Ida-Virumaa	58	42,6
Järvamaa	1	0,7
Lääne-Virumaa	5	3,7
Põlvamaa	1	0,7
Pärnumaa	9	6,6
Tallinn	38	27,9
Tartu linn	11	8,1
Tartumaa	2	1,5
Valgamaa	2	1,5
Viljandimaa	1	0,7
Võrumaa	1	0,7
Kokku	136	100,0

Tabel 1.

Antud tabelit ilmestab alltoodud diagramm, kus Eestimaa erinevad piirkonnad on grupeeritud tagastatud ankeetide põhjal kolme rühma: Tallinn ja Harjumaa, Ida-Virumaa ning ülejäänud Eesti piirkonnad.

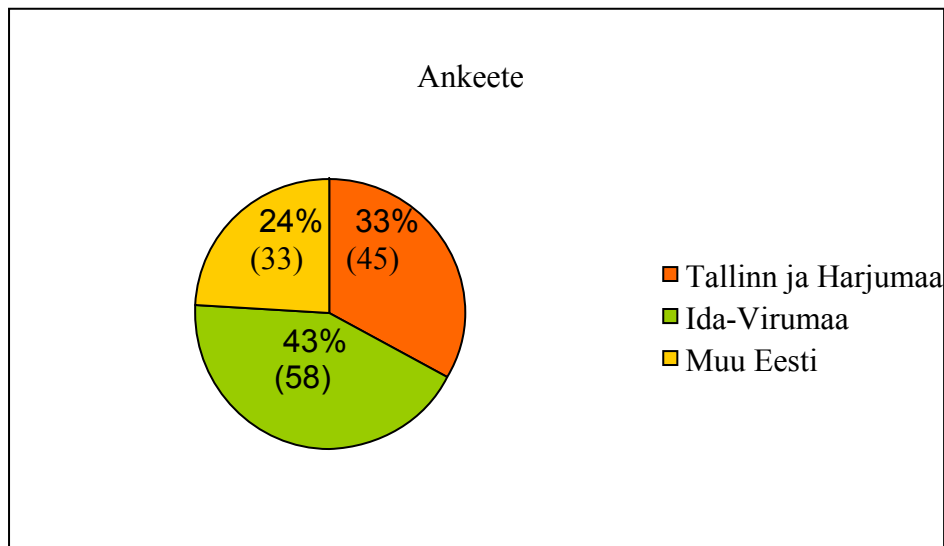


Diagramm 1.

Sulgudesse on märgitud tagastatud ankeetide arv.

1. Õpetajad

1.1 Erialad

Suuremal osal valimisse kuulunud eesti keele kui teise keele õpetajatest on ka vastava aine kvalifikatsioon; 52-l õpetajal on põhierialaks märgitud *eesti keele kui võõrkeele õpetaja*. Lisaks 52-le õpetajale oli 14 õpetaja ankeedis põhierialaks märgitud *eesti keel*. Seega peaaegu pooled (48,5%) vastanuist on diplomijärgse erialana märkinud – eesti keele õpetaja. Ülejäänutel (põhiliselt vene keele õpetajatel) oli õpetatava aine kvalifikatsioon omandatud lisaerialana. Ankeetidest selgus tõsiasi, et 13%-l vastanutest (18 õpetajal) puudus antud aine õpetamiseks vajalik kvalifikatsioon. (Vt tabelit 2.) Huvitavamate näidetena olgu siinkohal märgitud, et vastavat kvalifikatsiooni mitte omavate eesti keele õpetajate seas leidis jurist, insener, bibliograaf, koorijuht ning õmblustööstuse tehnik-tehnoloog.

Põhieriala	Lisaeriala	Lõpetatud õppeasutus				Ankeete kokku	
		TPÜ	TÜ	muu	märkimata		
eesti keel (võõrkeelena)		23	21	8		52	66
eesti keel	eesti keel (võõrkeelena)	5	9			14	
vene keel	eesti keel (võõrkeelena)	11	5	3	1	20	43
vene keel ja kirjandus rahvuskoolis/	eesti keel (võõrkeelena)	13	10			23	
muu	eesti keel (võõrkeelena)	11	3	13	0	27	
Kokku		63	48	24	1	136	

Tabel 2.

Viimasest tabelist nähtub, et kõige enam on õpetajate seas endise Tallinna Pedagoogikaülikooli lõpetanud, sellele järgnevad Tartu Ülikooli vilistlased. Ülejäänud on lõpetanud mõne muu kõrgkooli - Pihkva Pedagoogilise Instituudi, Tartu Ülikooli Narva Kolledži või Tartu Õpetajate Seminari. Kuna poolstruktureeritud tagasisidelehel ei olnud eraldi lahtrit Narva Kolledži jaoks, esines selle kooli nimi nii *muu õppeasutuse* kui ka *TÜ* rubriigis, mille juurde oli sulgudesse lisatud eelpool mainitud kooli nimi.

1.2 Staaž

1.2.1 Üldine tööstaaž õpetajana.

Kõige enam oli vastanute seas kuni 15 tööstaažiga õpetajaid – ligi 60%. Ülipika staažiga õpetajaid, kes on töötanud rohkem kui 30 aastat, oli veidi üle 10%. Meeldiv on tõdeda, et lühikese staažiga õpetajaid oli pisut rohkem kui 18%, see annab lootust, et noortel õpetajatel on huvi ja soov pärast kõrgkooli lõpetamist jätkata tööd õpitud erialal. Alltoodud tabelist nähtub, et kõige enam oli 0-5 aastase õpetaja töökogemusega õpetajaid Ida-Virumaal, enamus neist oli märkinud lõpetatud õppeasutuse reale *Tartu Ülikooli* või *muu* õppeasutuse. On alust arvata, et tegemist on Tartu Ülikooli Narva Kolledžiga.

Staaž	Tallinn ja Harjumaa	Ida-Virumaa	Muu Eesti	Ankeete kokku	protsentides (%)
0-5 aastat	8	14	3	25	18,4
6-10 aastat	3	11	3	17	12,5
11-15 aastat	11	17	10	38	27,9
16-20 aastat	10	9	4	23	16,9
21-25 aastat	8	3	2	13	9,6
26-30 aastat	1	2	3	6	4,4
31-35 aastat	1	1	3	5	3,7
36 ja enam	3	1	5	9	6,6

Tabel 3.

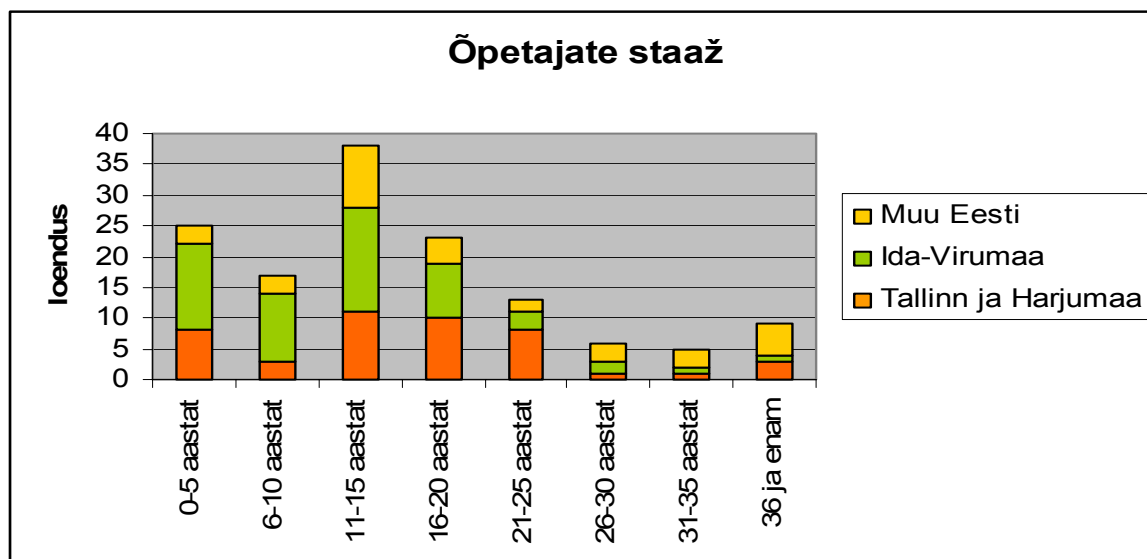


Diagramm 2.

1.2.2 Tööstaaž antud aine õpetajana

Antud valimi keskmine tööstaaž on 17 aastat. Mõne muu eriala inimeste keskmine tööstaaž, kes on õpetanud mitte-eestlastele eesti keelt, on 14,4 aastat. Need õpetajad, kes on vastava kvalifikatsiooni omandanud lisaerialana, on töötanud vene koolis eesti keele õpetajana keskmiselt 13,8 aastat. Oma põhierialal – eesti keele kui teise keele õpetajana - töötavate õpetajate keskmine tööstaaž on 8,2 aastat.

Eriala grupp	Kokku
põhieriala	8,2 aastat
lisaeriala	13,8 aastat
muu eriala	14,4 aastat
Üldine keskmine	11,8 aastat

Tabel 4.

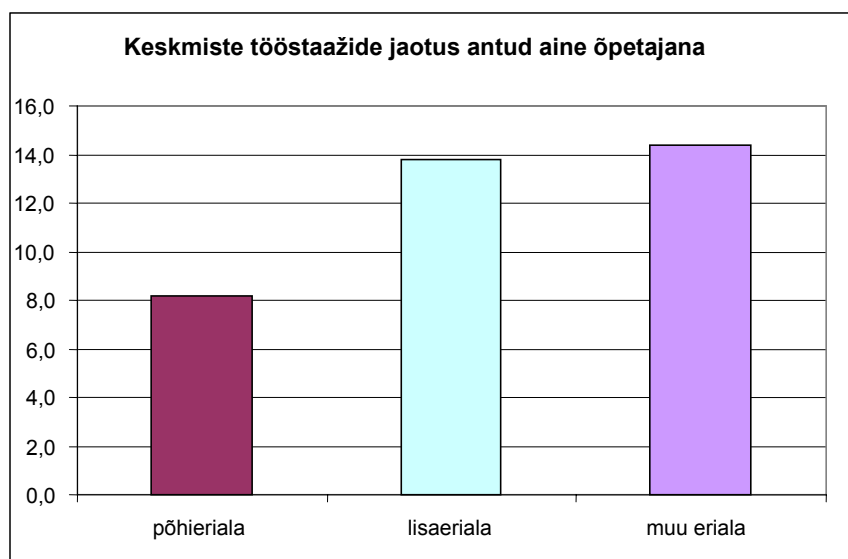


Diagramm 3.

1.3 Ametijärk

88%-l vastuist oli pedagoogi ametijärk. Noorempedagooge oli 6,6%, vanempedagooge 3,7 % ning pedagoog-metoodikuid 1,5 %.

Maakond	noorempedagoog	pedagoog	pedagoog-metoodik	vanempedagoog	Üldkokkuvõte
Harjumaa	1	6			7
Ida-Virumaa	6	52			58
Järvamaa		1			1
Lääne-Virumaa		5			5
Põlvamaa		1			1
Pärnumaa		8	1		9
Tallinn	2	31	1	4	38
Tartu linn		10		1	11
Tartumaa		2			2
Valgamaa		2			2
Viljandimaa		1			1
Võrumaa		1			1
Üldkokkuvõte	9	120	2	5	136

Tabel 5.

2. Hinnang lõpueksami tööle

2.1 Üldhinnang eksamile

2005. aasta põhikooli eesti keele kui teise keele lõpueksamiga jäadi üldjoontes rahulepositiivse hinnangu andis peaaegu 80% vastanuist. (Vt tabel 7.)

Üldhinnang eksamile	Ankeetide arv	Protsentides (%)
Vastamata	5	3,7
Hea	108	79,4
Rahuldav	23	17

Tabel 7.

Samad tulemused kajastuvad diagrammil. (Vt diagramm 5.)

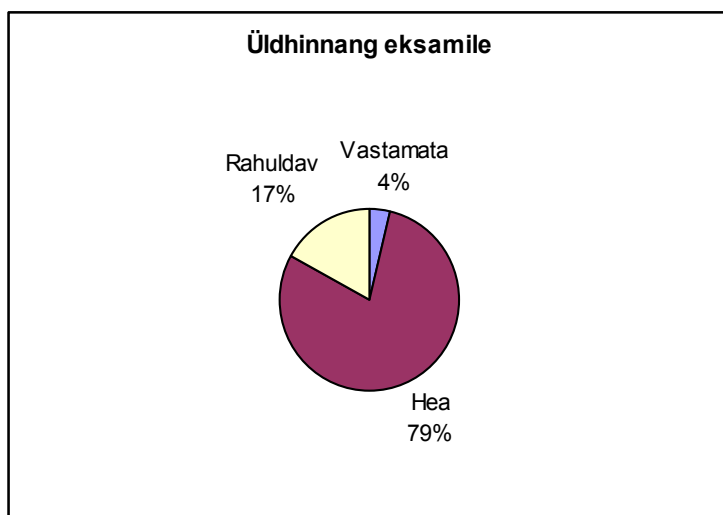


Diagramm 5.

2.2 Hinnang hindamisjuhendile

81% vastanuist hindas põhikooli eesti keele kui teise keele lõpueksami hindamisjuhendit heaks, ligi 15% rahuldavaks ning alla 4 % küsitletavatest jättis küsimusele vastamata. Mitterahuldavat hinnangut ei antud. Küll aga esines ühel ankeedil hindamisjuhendit puudutav märkus, kus väideti, et suulise osa hindamisjuhend on alg-, kesk- ja kõrgtaseme puhul peaaegu ühesugune ning see ei võimalda algtaseme eksamil õpilasi õiglaselt hinnata. Siinkohal tuleb rõhutada, et hindamiskaala on iga taseme puhul fikseeritud, õpetajatel tuleb endil tunda põhjalikult tasemekirjeldusi ning sellest lähtuvalt ka hinnata.

Hinnang eksamijuhendile	Ankeetide arv	Protsentides (%)
Vastamata	5	3,7
Hea	110	81
Rahuldav	21	15,4

Tabel 8.

Viimast tabelit ilmestab alltoodud diagramm.

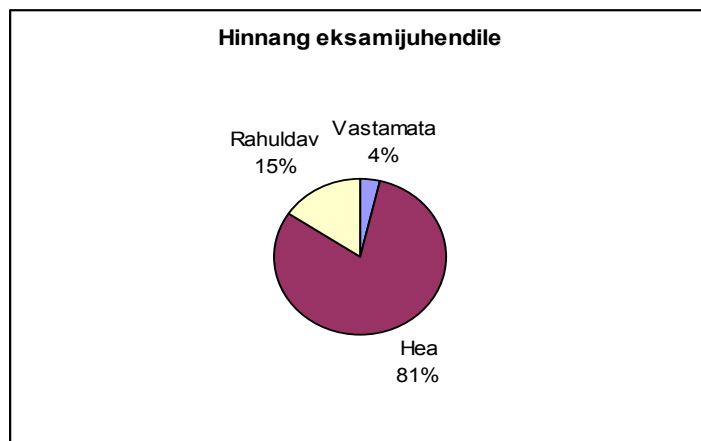


Diagramm 6.

2.3 Raskemad ülesanded

2.3.1 Kirjutamine

Kirjutamisosa kohta on märgitud, et kirja kirjutamine valmistas raskusi, kuid kahjuks jääb selgusetuks, mis põhjustel eelpool nimetatud ülesanne raskevõitu tundus. Ühe õpetaja arvates ei lugenud õpilased ilmselt piisavalt tähelepanelikult kirja teemat, mistõttu paljud kirjad ei vastanud teemale.

Ülesande nr	ankeetide arv	Protsentides (%)
1	1	0,7
2	4	2,9

Tabel 9.

2.3.2 Kuulamine

Kõige rohkem kommenteeriti kuulamisosa, eriti just teist ülesannet, kuna õpetajate arvates ei vastanud teksti sisu ja sõnavara mitte algtasemele, vaid kesktasemele, mistõttu ei olnud see õpilaste jaoks jõukohane. Veel märgiti, et kõnekatked olid lindil liiga voolavad, pauside ja rõhkudeta ning ühe õpetaja arvates oli helikasseti kvaliteet suisa mitterahuldav. Arvati, et kolmandale küsimusele oli raske õiget vastust leida, kuna kuuldud tekst oli ebaselge.

Ülesande nr	ankeetide arv	Protsentides (%)
1	4	2,9
2	26	19,1
3	12	8,8
4	6	4,4

Tabel 10.

2.3.3 Lugemine

23 õpetajat (16,2 %) arvas, et lugemisosas olid tänavu liiga pikad tekstid ja keeruline sõnastus.

Ülesande nr	ankeetide arv	Protsentides (%)
1	5	3,7
2	7	5,1
3	10	7,4

Tabel 11.

2.3.4 Keele struktuur

Keele struktuuri viiendat ülesannet peeti eksami üheks raskeimaks ülesandeks. 42 õpetajat (31%) oli märkinud keele struktuuri osa raskete ülesannete hulka. Üheks põhjenduseks on see, et õpilased ei oska teksti tervikuna haarata, kuna selles esineb palju liitlauseid, kus on põhirõhk sidesõnade kasutamisel. Huvitav on asjaolu, et mõne õpetaja arvates on keele struktuuri ülesanne keeruline sellepärast, et õpilastel pole loogiline mõtlemine piisavalt arenenud, kuid samas leidis ka vastupidiseid kommentaare, kus väideti, et hoopis keele struktuuri ülesannetel puudub loogiline ülesehitus.

Ülesande nr	ankeetide arv	Protsentides (%)
4	4	2,9
5	38	27,9

Tabel 12.

2.3.5 Rääkimine

Üldjoontes ei valmistanud rääkimisosa õpilastele suuri raskusi. Vaid kuus õpetajat oli pidanud suulist osa õpilaste jaoks raskeks, kuna selles esines palju arvsõnu, mida tuli õiges käändes kasutada ning see osutuski paljude jaoks komistuskiviks.

Ülesande nr	ankeetide arv	Protsentides (%)
3	6	4,4

Tabel 13.

2.4 Valik ettepanekuid ja arvamusi

- Eksam oli kerge neile, kes on harjunud süstemaatiliselt õppima; kes töötavad, neil on alati raskem, kuid tulemused on see-eest paremad.
- Eksamitöö vastas riiklikule õppekavale; ülesanded olid arusaadavad ja keskmise raskusastmega ning igati võimetekohased. Kirja teemad olid seotud reaalse igapäevaeluga, mis oli igati positiivne.
- Tänud toreda ja läbimõeldud eksami eest!
- Eksamiülesanded olid jõukohased.
- Palun mitte määrata eksamit laupäevaks, sest maalt käijatel puudub transport. Mitte kõigil pole võimalik soetada jalgratast nagu keegi ametnik soovitas.
- Aega on eksami sooritamiseks vähevõitu.
- Rääkimisosa kolmandas ülesandes on kirjas, et :“...te helistate asutusse ja vestlete seal töötava inimesega...“, kaarditeema oli aga „Tsirkuseetendus“ . Välisindaja arvates ei saanud õpilased hakkama, kuna tsirkuseetendus pole asutus.
- Vastuslehed võiksid siiski olla, kuna see kiirendaks oluliselt tööde kontrollimist. Ühtlasi väldiks vastuslehtede kasutamine sodimist ja arusaamatusi.
- Narvakatel puudub keelekeskkond igapäevase monoloogilise teksti kuulamiseks.
- Õpilased kirjutavad sõnu sellises vormis nagu lindilt kuulda oli, aga testis tuleb sama sõna õigesse vormi panna, seda nad aga teha ei oska. Mõnikord ei tea õpilased määr- ja tagasõnade tähendust.
- Eesti keele kui teise keele eksamit puudutavaid materjale võiks rohkem olla. Vanad eksamivihikud jm eksamit puudutavad materjalid on juba ammu läbi töötatud, ka internetis (www.e-fant.ee) on vanad ülesanded. Hädasti oleks vaja uusi.

Kokkuvõte

Eesti keele kui teise keele põhikooli 2005.aasta lõpueksami kohta saadi üldjoontes positiivset tagasisidet. Täidetud küsimustike põhjal selgus, et eri piirkondade õpetajad olid küsimustele vastanud üsna ühtemoodi. Õpetajate arvamuste kohaselt oli 2005.aasta eesti keele kui teise keele põhikooli lõpueksam keskmise raskusastmega, vastas õppekavale ning oli õpilastele eakohane ja huvitav. Rahule jäädi ka hindamisjuhendiga; vaid ühel õpetajal tekkis raskusi kehtiva hindamisjuhendi järgi hindamisel.

Õpetajate kommentaaride ja ettepanekute põhjal võib kokkuvõtvalt öelda, et hoolimata kuulamisosa kiirest tempost ja keerulisest sisust ning raskevõitu tundunud keele struktuuri viiendast ülesandest, oli põhikooli lõpueksam siiski õpilastele jõukohane.

Koostanud
Kristina Johannes
Eesti keele kui teise keele peaspetsialist
Üldhariduse õppekavade ja eksamite osakond
Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus